

1996. – 191 с., ил.

3. Отич О.М. Холістична науково-мистецька парадигма освіти у суспільстві знань [Електронний ресурс] / О. М. Отич // ScienceRise. Педагогічна освіта. – 2015. – № 9(5). – С. 22-27.

Маргарита Кірілюс,

студентка 7 курсу

факультет психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Наук. керівник: **О. Д. Бузова**, к.пед.н., доцент (БДПУ)

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ УМІНЬ УЧИТЕЛЯ МУЗИКИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Зростання сучасних вимог до фахової підготовки працівників музично-педагогічної сфери зумовлює необхідність розвитку творчої особистості майбутнього вчителя музики, одним із вагомих чинників якого є цілеспрямоване формування художньо-творчих умінь.

Специфіка педагогічної діяльності учителя музики вимагає володіння професійними знаннями, уміннями та навичками у художньо-творчій та музично-виконавській діяльності. У практичній музично-педагогічній діяльності художньо-творчі вміння знаходять свій вияв у інструментальному, вокальному, хоровому виконавстві, диригуванні, вербальному тлумаченні творів тощо. Художньо-творчі вміння не є вродженою якістю людини, вони формуються й розвиваються в безпосередній активній музичній діяльності завдяки цілеспрямованому педагогічному впливові.

Творчість і творча особистість привертала увагу мислителів усіх епох світової культури (Платон, Сократ, Ксенофан, Ф.Аквінський, А.Шопенгауер, А.Бергсон, Ф.Шеллінг, І.Кант та інші). В античній філософії творчість асоціювалася зі сферою кінцевого, минулого і мінливого буття.

У XVII ст. І.Кант [6, с.144] розглядає творчу діяльність як вищу форму людської діяльності у вченні про продуктивну здатність уяви. Остання, на його думку, є єдністю свідомого і несвідомого. [6,с.415].

У минулому столітті Л.С.Виготський створює теорію психічного розвитку людини, пов'язану зі своєрідним тлумаченням ним психологічної природи уяви і творчості.

М.Г.Ярошевський, представник харківської психологічної школи зазначає, що «художня діяльність людини і художній порив нашої думки мотивуються не ззовні, а із середини і є породженням внутрішньої потреби, а саме потреби вираження, що знаходить задоволення в цьому вираженні, незалежно від подальшої реалізації» [7,с.19].

Узагальнення наукових досліджень дає підставу визначити такі ознаки творчості: а) новизна (або в способі виробництва, або в результаті); б) оригінальність; в) уміння бачити і встановлювати різні взаємозв'язки; г) здатність знаходити аналогії як істотний елемент творчого мислення; д) уміння комбінувати і вибирати з багатьох можливостей, а потім синтезувати і зв'язувати елементи новим оригінальним шляхом; е) проблемність

мислення (пошук, постановка, вирішення питань і розв'язання проблем).

Проблеми формування творчої особистості розглянуті у багатьох психолого-педагогічних працях в аспектах: 1) наукової організації змісту, форм та методів навчання (О.О.Абдуліна, О.М.Олексюк, І.А.Зязюн, В.О.Сластьонін та інші), 2) розвитку творчих якостей майбутнього фахівця (С.І.Архангельський, А.В.Карпов, Г.М.Падалка, О.І.Щербаков та інші).

Увага вчених до структури творчих якостей особистості дала змогу поставити проблему моделювання творчої особистості. Найбільш цілісно і детально таку модель розробив В.І.Андреєв [1]. У ній вісім груп якостей: 1) мотиваційно-творча активність і спрямованість; 2) інтелектуально-логічні здібності; 3) інтелектуально-евристичні здібності; 4) моральні властивості особистості; 5) здатність до самоуправління особистості у творчій діяльності; 6) комунікативно – творчі здібності особистості; 7) естетичні властивості особистості; 8) індивідуальні особливості особистості.[4,с.112]

Одним із засобів виховання найважливішої якості творчої особистості – самодіяльності П.Ф. Каптерев називав мистецтво. Його значення він вбачав у сприянні розвитку соціальної активності, збудженні фізичних і розумових сил, у зародженні потягу до естетичної творчості. Підкреслює самоцінність творчої природи музичного мистецтва у формуванні творця. [2, с.96]. На таких самих гуманістичних позиціях перебував інший видатний педагог М.М.Рубінштейн. [5].

Отже, аналіз структури творчих якостей особистості, проведений вітчизняними і зарубіжними дослідниками (В.І.Андреєв, Л.С.Виготський, А.Н.Лук, В.О.Крутецький, А.Маслоу, Е.Боно та інші) дав змогу виявити основні їхні компоненти. Відповідно до класифікації В.І.Андреєва [1] ця структура включає дев'ять компонентів: 1) Мотиваційно-творча активність і спрямованість особистості.

Сучасний етап розвитку науки характеризується великою розгалуженістю думок учених про структуру якостей творчої особистості.

Діяльність учителів із приблизно однаковими особистісними характеристиками і рівнем професійної майстерності відрізняється за стилем, за тими особливими характерними рисами, що визначають індивідуальність. Тому студентів необхідно готувати до майбутньої педагогічної діяльності як суб'єктів педагогічної творчості, тобто як індивідуальності.

Під час підготовки майбутніх учителів особливу значущість мають такі аспекти діяльності педагога, як: активний характер праці; пошуки раціональних шляхів вирішення завдань навчально-виховної роботи; ефективне розв'язання педагогічних проблем, коли вчитель досліджує, перевіряє і на основі вже досягнутого наукою і практикою проектує, формує свій досвід[3, с.38].

Таким чином на основі досліджень учених можна класифікувати творчі якості особистості майбутнього вчителя:

1. Особливості пізнавальних процесів: а) сприйнятливості до проблем, самостійності сприйняття, саморегуляція; б) стійкості уваги, спостережливості; в) готовності пам'яті, добре розвинута довгострокова пам'ять, здатність утримувати в пам'яті різноманітні явища і предмети, непов'язані очевидним асоціативним зв'язком; г) дивергентне мислення

(конструктивне, схильне до узагальнення), фантазування (трансформування й інтеграція образів під впливом нової інформації), інтуїція (здатність швидко приймати рішення в складній ситуації).

2. Мотиваційно-особистісні якості: схильність до ризику, прагнення до нової цікавої роботи, допитливість, прагнення до творчих досягнень, самоактуалізації і самопізнання, педагогічне цілепокладання.

3. Емоційно-вольові якості: розвинутий самоконтроль і готовність до інтенсивної праці, самоорганізованість, рішучість, впевненість у собі, наполегливість і послідовність у досягненні мети, самостійність, безпосередність і розкутість, здатність захоплюватися, позитивний емоційний тон при зіткненні з новим, схильність до емпатії.

4. Естетичні якості: почуття прекрасного, художнє сприйняття світу, артистичність.

5. Комунікативно-творчі якості: здатність до співробітництва у творчій діяльності, уміння обстоювати свою точку зору, переконувати інших, здатність розв'язувати конфлікти, педагогічний такт, схильність до ігрової взаємодії з партнерами по спілкуванню, почуття гумору.

Таким чином теоретичний аналіз з означеної проблеми дозволило визначити сутність творчості, творчої особистості, художньо-творчої діяльності. Таким чином встановлено, що художньо-творчі вміння є чинником творчого розвитку особистості майбутніх учителів музики. Провідним механізмом актуалізації творчого потенціалу вчителя музики виступає художньо-педагогічна діяльність. Результати цієї діяльності свідчать про наявність творчих потенційних можливостей майбутнього вчителя музики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андреев В.И. Диалектика воспитания и самовоспитания творческой личности. – Казань: КГУ, 1998. – 238с.

2. Каптерев П.Ф. Об эстетическом воспитании. // Избранные педагогические сочинения. – М.: Просвещение, 1982. – 296 с.

3. Лузина Л.М. Формирование творческой индивидуальности учителя в педвузе. – Ташкент: изд. Фан, 1986. – 96с.

4. Методические и теоретические проблемы оптимизации учебного процесса: Сб. науч. тр. – М.: 1994. – 271 с.

5. Рубинштейн М.М. Философия человека: О смысле жизни. – ч. 2. – М., 1946. – 260 с.

6. Філософський словник соціальних термінів.-Х.: «Корвін»,2002. - 672с.

7. Ярошевский М.Г. На путях к общей теории творчества. // Художественное и научное творчество. – М.: Наука, 1997. – С.19-37